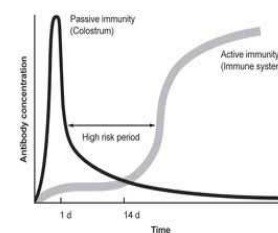
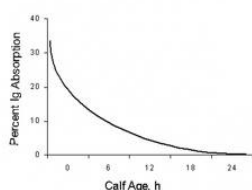

PREHRANA IN KRMLJENJE NOVOROJENIH TELET

Ob telitvi so teleta popolnoma nezaščiten pred okužbami zato je čimprej napajanje z mlezivom izrednega pomena za njihovo preživetje in odpornost. Če tele ne dobi dovolj hitro in dovolj velikih količin kakovostnega mleziva, se zdravstvenim težavam ni mogoče izogniti.

Vitalnost novorojenega teleta je močno odvisna od **pravilne oskrbe matere v času presušitve**, ravnanja ob telitvi in prvi teden po njej pa so odločilnega pomena za zdravje obeh. Zelo pomembno je, da tele pridobi **dobro pasivno odpornost preko mleziva** (kolostruma) čimprej po telitvi. Najpomembnejša sestavina mleziva so protitelesa (imunoglobulini), ki ščitijo novorojenega teleta pred okužbami v prvih tednih življenja. Prepustnost črevesne sluznice za imunoglobuline se s časom zelo hitro zmanjšuje, po 36 urah pa protiteles sluznica več ne prepušča. Zato je potrebno teleta z mlezivom **napojiti čimprej po telitvi**; ne samo zaradi obrambnih in hranljivih snovi, ki jih mlezivo vsebuje, ampak tudi zaradi morfološkega in funkcionalnega dozorevanja črevesne sluznice. Tele je za infekcije še zlasti **občutljivo v prvih dneh po porodu in vse do starosti treh tednov**. Splošna higiena, primerna nastanitev in skrbno ravnanje s teletom so v tem obdobju še posebnega pomena.

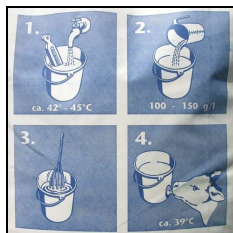
Z mlekom matere krmimo teleta do sedmega dne starosti. Za doseganje **optimalne kolostralne imunosti** mora tele popiti najkasneje **v dveh urah po telitvi 3 do 4 litre kakovostnega mleziva**, kar predstavlja okoli 10 odstotkov njegove telesne mase. **Po 8 do 12 urah** naj sledi drugi napoj **v količini 2 litrov**. **Drugi in tretji dan** napajamo teleta **trikrat dnevno s količino največ 1,5 litra na obrok**. **Četrty, peti, šesti in sedmi dan** napajamo **dvakrat dnevno, po 3 litre mleka**. Posebno pozornost moramo nameniti **čistoči posode** (vedra s cucljem) in **temperaturi mleka**. Za zagotavljanje primerne temperature mleka (35 do 39 stop. C) se je koristno poslužiti termostatskega električnega grelca, v primerih, ko tele noče ali ne more piti samo, pa ga je potrebno napojiti s pomočjo posebne sonde.

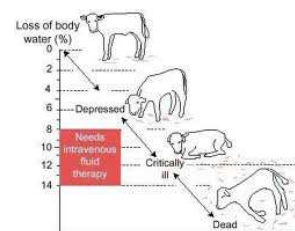
V prvih treh tednih tele pri posameznem napajanju naj ne bi popilo več kot 3 litre mleka. Če ga želimo zgodaj odstaviti (v 7. do 8. tednu), mu količine mleka ne povečujemo, pač pa mu čimprej ponudimo **štarter** (npr. Milki® Vitello, Milki® Appetito), dobro **mrvo** in **svežo pitno vodo**. Dodatki omogočajo teletu ustrezen razvoj predželodcev - tako obsega kot aktivne površine, ki se kaže v velikosti resic. V drugem tednu starosti lahko pričnemo teleta napajati z **mlečnimi nadomestki** (npr. Milkra® Immunstart ali Milkibeef® Lac) v količini dvakrat dnevno po 3 litre. Napitek pripravljamo po navodilih proizvajalca. Kakovostni štarterji in mlečni nadomestki vsebujejo tudi vse potrebne vitamine in minerale, ki jih mlado tele nujno potrebuje za normalno rast in razvoj, v zadostnih količinah, zato krmljenje drugih, dopolnilnih krmnih dodatkov v tem času ni potrebno.

Če dobivajo teleta mleko po volji (10 litrov dnevno), imajo iz mleka pokrite vse potrebe po hranilnih snoveh. Tako krmljena teleta niso lačna zato ne jedo ponujenega koncentrata in sena. Zaradi tega se jim predželodci ne razvijajo v zadostni meri zato so prebavne motnje pri njih pogostejše. V majhnih količinah je v prehrani telet dobrodošla tudi neoporečna **silaza**, ki pa jo lahko začnemo krmiti šele v petem ali šestem tednu starosti, **paša** pa je priporočljiva šele od telesne teže 100 kg dalje.

Najpogostejši vzrok pogina pri teletih so driske. Dobršen del njih je povezan z **napakami pri napajanju**, dobro pa je vedeti tudi, da niso vse prebavne motnje posledica okužb z nevarnimi bakterijami, virusi in protoziji (E. coli, rota virus, korona virus, kokcidiji, kriptosporidiji, giardia). Veliko drisk je namreč posledica **preobilnega in neenakomernega hranjenja** (mleko se v želodcu ne sesiri dovolj in prehaja v črevesje neobdelano), **nehigienskega napajanja** in napajanja s preveč **ohlajenim** mlekom. Med glavne vzroke ekonomskih izgub pri vzreji telet - zaradi drisk, slabših prirastov in poginov - pa sodijo nedvomno **slaba odpornost živali** zaradi prepozno in/ali premalo zaužitega kolostruma, **pomanjkljiva oskrba** in **neustrezna (nepravočasna) intervencija** v primeru driske.

Prebavne motnje, ki jih praviloma spremlja driska, so pri teletih **zelo pogostne**, vzroki pa številni in raznovrstni. Takojšnje in ustrezno **nadomeščanje tekočine in elektrolitov** je pri ukrepanju primarnega pomena. Če se stanje naslednji dan ne izboljša - še zlasti pa v primerih povišane telesne temperature ali obolenosti večjega števila živali - je treba **ugotoviti vzrok** in temu primerno ukrepati.

Krmne dodatke za teleta, mlečne nadomestke, štarterje, pripomočke za napajanje ter zdravilna sredstva za preprečevanje in zdravljenje drisk imamo na voljo tudi v naši posvetovalnici v Tenetišah, kjer lahko dobite tudi vse vrste dodatnih informacij.